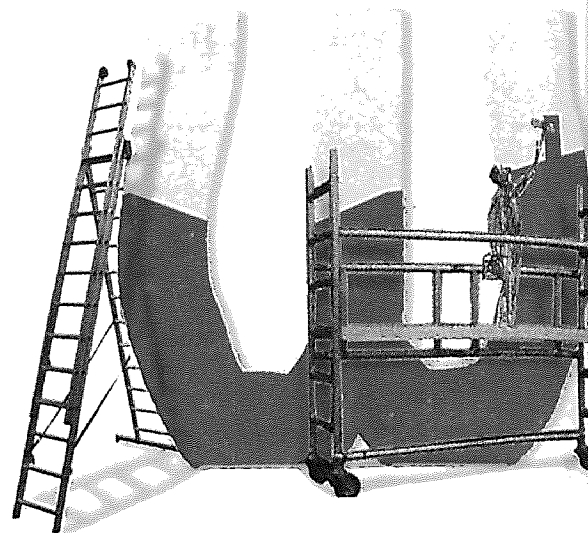

Zicht op de Particip

Hoe groot is de gemiddelde kans dat een ongehuwde autochtone man van 58 op de onderste trede van de Participatieladder aan het werk komt? En wat kost dat dan naar verwachting aan uitkering, uitvoering en trajecten? TNO-onderzoeker Peter Brouwer ontwikkelde een methode die zicht geeft op de bewegingen op de participatieladder.

TEKST: PETER BOORSMA, BEELD: ANGELIQUE VIESTER/ILLUNATICS

“Hoeveel extra werk kost het nu om de relevante gegevens boven tafel te krijgen?” vroeg een van de aanwezigen nog maar eens na afloop van de presentatie van een nieuwe methode om inzicht te krijgen in bewegingen op de participatieladder.

Niets, antwoordde Peter Brouwer, onderzoeker van TNO en ontwikkelaar van de methode. Het enige dat de sociale dienst moet doen, is met zekere regelmaat een overzicht maken van de verdeling van de populatie over de verschillende treden van de Participatieladder. Deze gegevens gaan door de molen en dan is er plotseling een schat aan beleidsinformatie beschikbaar. Dan kan worden voorspeld hoe de opbouw van het bestand er over, zeg, twee jaar uitziet. Brouwer: “Dan kunnen we

uitrekenen hoelang het gemiddeld duurt voordat iemand uitstroomt van een bepaalde trede naar werk, of hoe lang het naar verwachting duurt dat iemand een trede stijgt en hoeveel dat kost. Het mooiste zou zijn als het management ook zou kunnen nagaan wat de verwachte effecten van nieuw beleid of nieuwe interventies zijn, desgewenst gespecificeerd per doelgroep.”

ECONOMETRIST

Brouwer heeft dit jaar, in het kader van het kennisinvesteringsprogramma van TNO, een methode ontwikkeld om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen in de bijstandspopulatie. De gemeente Amersfoort heeft hiervoor de noodzakelijke gegevens ter beschikking gesteld. Amersfoort werkt al een aantal jaar met een participatieladder om hun cliënten in te delen. Brouwer – van huis uit econometrist – besloot een analysemethode te gebruiken die in de industrie wordt gebruikt om bijvoorbeeld de correcte werking van machines te voorspellen en vast te stellen wanneer ze aan onderhoud of vervanging toe zijn. Met de op deze principes ontwikkelde methode – Overgangskansen op de Participatieladder (OPAL) genoemd – bleek het mogelijk aan de hand van al aanwezige informatie over de bijstandspopulatie allerlei voorspellingen te doen op populatieniveau. Bijvoorbeeld hoe lang het gemiddeld duurt voordat iemand van de onderste trede uitstroomt naar werk en welke kosten er gedurende

OPAL=Overgangskansen
op de Participatieladder

atieladder

effectiviteit p-ladder

deze periode gemaakt worden voor uitkering, uitvoering en trajecten. De analyses laten ook zien wat de invloed is van persoonskenmerken als geslacht en leeftijd. De verdeling van cliënten over de verschillende treden van de ladder valt goed te voorspellen, zo blijkt. En de methode levert een schat aan beleidsinformatie over de verwachte duur van het verblijf in de uitkering, wat doorgerekend kan worden in kosten en baten.

Brouwer ontdekte dat driekwart van de mensen op de onderste trede na een half jaar nog steeds op die trede zit. "Dat betekent echter dat een kwart wel degelijk binnen een half jaar in beweging komt. Zij komen een trede hoger of stromen uit de uitkering. Het blijkt gemiddeld vier jaar te duren voordat iemand van de onderste trede van de ladder uitstroomt."

LIFE EVENTS

Een opvallende uitkomst was verder dat persoonskenmerken en *life events* veel invloed hebben op de uitstroomkansen. Zo hebben vrouwen in Amersfoort een grotere kans dan mannen om uit de bijstand te stromen, doordat ze een relatie aangaan. Ouderen doen er gemiddeld langer over om uit de uitkering te geraken; de belangrijkste reden van uitstroom is het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Verrassend is dat de kans op ontwikkeling op de ladder van autochtonen en niet-westerse allochtonen nauwelijks verschilt.

'Heel interessant, maar (nog) te grofmazig'

Connie de Neef, hoofd arbeidsintegratie van de gemeente Amersfoort, heeft met heel veel interesse kennis genomen van de statistische exercitie die Peter Brouwer heeft uitgevoerd op basis van de cijfers van haar gemeente. "Het meest verrassende vind ik dat de uitstroomkansen in de tijd zo gelijk blijven. En het is natuurlijk mooi om te zien dat een klein percentage van de mensen op de onderste trede binnen een jaar toch nog uitstroomt naar werk." Voor de rest bevestigt de analysemethode OPAL bepaalde inzichten, constateert de Neef. "Bijvoorbeeld dat ouderen moeilijker aan het werk komen dan jongeren."

Toch is de analysemethode volgens De Neef nog te grofmazig om op basis van de resultaten besluiten te nemen over de inzet van individuele re-integratietrajecten. "De conclusies zijn daarvoor te globaal. In Amersfoort monitoren we de effectiviteit alle re-integratie-instrumenten strak. Als bijvoorbeeld twintig mensen starten met een traject, volgen we die mensen heel goed om te zien hoeveel de gestelde doelen halen. Bovendien proberen we te achterhalen waarom het bij de een wel en de ander niet werkt."

Bij OPAL gaat het vooral over gemiddelden en de range is te groot, vindt De Neef. Een van de redenen waarom allochtonen vrij makkelijk uitstromen naar werk is dat het vaak gaat om asielzoekers met veel cultureel kapitaal, weet De Neef op basis van eigen gegevens. Verder speelt motivatie van mensen een grote rol voor de kans op uitstroom naar werk, net als het krijgen van een kind. "OPAL neemt dat vooralsnog niet mee. Vergelijk het met de dokter. Van een ziekte is misschien bekend dat een 20-jarige 80 procent kans heeft te genezen, een 60-jarige 40 procent. Maar wat kan de dokter met die wetenschap bij de behandeling van die ziekte? Nu kan OPAL gegevens over bijvoorbeeld motivatie wel meenemen, als deze gegevens bekend zijn op individueel niveau. Probleem is echter dat dergelijke zachte kenmerken minder gemakkelijk en objectief vast te leggen zijn door een gemeente."